JOAN C. DE NICOLÁS MASCARÓ
Camí de sa Forana, 30
SANT CLIMENT (MAÓ). MENORCA
Telèfon 153014

Sr. Lluís Coll Al.lès
Conseller de Cultura del Consell Insular
Maó, Menorca

Maó, 8 de març de 1992

L'objecte d'aquest escrit és sol.licitar autorització per dur a terme una investigació arqueològica a les anomenades "Coves dels morts" de Mongofre Nou, Maó, per tal de recuperar el màxim d'informació possible d'un jaciment que a hores d'ara presenta un grau d'expoli considerable, tal com es mostra a la documentació fotogràfica que s'adjunta.

Les "Coves dels Morts" de Mongofre Nou (Maó) estan incloses a "l'Inventari del Patrimoni Històric de Maó" realitzat l'any 1986 per l'equip integrat per Joan C. de Nicolás, Jaume Murillo i Cristina Rita per encàrrec de l'Ajuntament de Maó. En aquest catàleg es diu d'aquest jaciment: *Grup de coves, en part naturals, excavades al penyal de la platja de Mongofre Nou. L'accés és dificil per les parets del penyal. Són d'una sola cambra i de planta ovalada. A vegades a una de les parets s'obre un nínxol. L'entrada és molt grossa i sense forma determinada. Al terra es veuen restes de "pans" de calç amb ossos, la qual cosa indica que les coves van servir d'enterraments emprant el ritual més corrent al talaiòtic final: tirant calç damunt els cadàvers. Aquestes coves van servir de refugi durant la Guerra Civil per la qual cosa el terra està molt remogut de manera que es poden trobar ossos i ceràmica talaiòtica per tota la falda del penyal.*

A més del que es diu en el texte esmentat tenim notícies de que les coves han estat objecte de reiterades actuacions incontrolades per tal de recuperar ossos humans per part d'estudiants de medecina i que en algun moment s'hi ha jugat a futbol a les platges de Mongofre amb els cranis dels individus allà enterrats. De fet podem afirmar que quinze anys enrrera es podien observar en superfície, entre els clots i els munts de terra producte de l'expoli, restes de més d'una vintena d'individus, comptabilitzats pels cranis corresponents. Actualment, després d'una visita recent al jaciment, no es pot veure ni un sol crani però sí una gran quantitat de restes ossies humanes en caòtic desordre

FUNDACIÓ RUBIÓ

entre els clots i els munts de terra. La contemplació del jaciment en el seu estat actual es certament esgarrifadora i es evident que moltes de les visites que es realitzen al jaciment per part dels nombrosos estiuejants que diariament passen per s'arenal de Mongofre durant els mesos d'estiu, a més de perjudicar encara més a la necròpolis són, si més no, poc "pedagògiques" i d'escandol.

Davant la situació que denunciam ens hem proposat fer una investigació al jaciment per tal d'obtindre el màxim d'informació possible que es planteja de la següent manera:

1. Recollir selectivament els ossos superficials per tal de fer un recompte i estudiar la població que allà es va enterrar.

2. Garbellar els munts de terra per tal de completar la recerca esmentada al punt 1.

3. Excavar sistematicament el que hi pugui quedar si es localitza algun sector de les dues cambres en bon estat, cosa que dubtam, per tal de comprovar rituals d'enterrament, cronologia, etc.

4. Deixar en bones condicions de visita les dues coves naturals.

5. Redactar l'informe científic pertinent de les tasques realitzades.

6. Entregar al Museu de Menorca els materials que es puguin recuperar.

Totes les actuacions que es proposen es farien, cas d'obtindre el permís sol.licitat, amb l'autorització de la propietat i d'acord amb la normativa autonòmica que regula les excavacions arqueològiques, els propers mesos de juliol i agost, participant en les tasques un grup de professors i alumnes de centres docents d'ensenyament secundari de Menorca sota la meva direcció i sense despeses per a l'Administració, sempre que no es pugui obtindre algún tipus d'ajut oficial per a aquesta iniciativa abans de l'inici de la investigació.

Joan C. de Nicolás Mascaró
Arqueòleg

FUNDACIÓ RUBIÓ

ELS 300 ANTICS MAONESOS DE L'EDAT DEL BRONZE DE MONGOFRE NOU

Prop de tres-cents individus, homes i dones, d'edat senil, madura, jovenil i infantil, i possiblement alguns fetus, hem pogut localitzar aquest estiu a la Cova dels Morts de Mongofre Nou, en el curs d'una campanya de recerca arqueològica per tal de recuperar la informació possible d'un jaciment arqueològic menorquí, com tants d'altres, malmès per les visites incontrolades i l'extracció de restes òssies humanes al llarg del temps.

La Cova Gran i la Cova dels Morts, situades en el penyal que delimita pel costat de ponent la badia i els arenals de Mongofre Nou són ben conegudes pels pescadors i, particularment, per molts alaiorencs residents d'antic a Na Macaret. La presència d'ossos humans en aquestes balmes havia farcit llegendes de tota casta que "explicaven" aquells ossos: morts d'un antic naufragi, pirates i bandolers enterrats allà en època indeterminada, moros que havien finalitzat els seus dies en aquell lloc inhòspit de Menorca i, fins i tot, morts incontrolats de les últimes guerres. Fa devers vint anys, quan vam conèixer l'existència d'aquestes coves, l'espectacle que oferien era al.lucinant. La Cova Gran, mig paredada, habia estat buidada de sediments arqueològics i aquests estaven abocats en el coster que hi ha al davant. La Cova dels Morts i el petit replà existent davant eren plenes d'ossos trinxats i almenys es podien comptar una vintena de cranis humans, sencers o no, clots i munts de terra en caòtic desordre. Després vam sebre que un destacament de soldats s'instal.là a la Cova Gran durant la guerra civil i que per això buidaren els sediments de la cova i que la Cova dels Morts havia estat el recurs d'estudiants de medecina per aconseguir material didàctic per als seus estudis d'anatomia, altres visitants que cercaven ossos i objectes arqueològics i altres, inclús, que col.locaven els cranis en el penyal com a fent guàrdia i que s'havien fet competicions per veure quí aconseguia arribar amb la "pilota" a la mar...

La recuperació dels ossos que hi quedaven i el recompte sistemàtic que s'està fent ens ha donat, per sorpresa nostra, un nombre mínim de dos-cents-cinquanta individus i que, molt possiblement, superarà els tres-cents. La terra porgada ens ha proporcionat alguns fragments d'objectes arqueològics que en conjunt ens permeten situar cronològicament aquests enterraments a finals de l'Edat del Bronze i a principis de l'Edat del Ferro. aproximadament entre els segles VIII, VII o VI abans de Crist i moltes altres dades que oportunament s'exposaran.

FUNDACIÓ RUBIÓ

Una prova del grau de destrucció considerable que afectava aquest jaciment arqueològic és que dels prop de tres-cents individus comptabilitzats només hem recuperat tot juts una dotzena de cranis més o menys sencers i, en arribar a les capes més fondes de la balma s'han pogut localitzar, afortunadament, un parell d'individus sencers, tal com varen ser inhumats, en posició fetal i possiblement amb els braços i cames fermats. Aquests individus ens permetran coneixer definitivament el moment en que es començà a utilitzar la balma amb finalitats funeràries. També a les capes més fondes han aparegut alguns gots de ceràmica i objectes d'ornament personal, que són les ofrenes que habitualment acompanyaven aquestes inhumacions. Aquests objectes són gairebé idèntics als que es van fer servir en algunes de les coves artificials de Cales Coves.

Una dada de gran interès que s'ha pogut obtindre fa referència a un ritual de preparació de l'ambient funerari que fins ara no s'havia pogut documentar a Menorca. Davall els ossos, una gruixuda capa de cendres i carbons ens ha fet veure que abans d'iniciar les inhumacions es va cremar la cova dues vegades, amb incendis que duraren alguns dies.

L'estudi d'aquest jaciment amb les dades que s'han pogut obtindre i les nombroses restes òssies recuperades s'iniciarà tot seguit i ens durà força feina però esperam que la informació que es pugui recuperar del fenòmen demogràfic que representa un grup de població prehistòrica menorquina de devers tres-centes persones,no molt allunyades en el temps unes de les altres, sigui de gran interès històric i antropològic.

Joan C. de Nicolás Mascaró
Miquel A. Pons Carreras

FUNDACIÓ RUBIÓ

FUNDA
RUBIO

UNDACIÓ
RUBIÓ

FUNDACIÓ
RUBIO